

DRUŠTVENE VIJESTI I OBAVIJESTI

Prof. inž. JOSIP PRIOL

(In memoriam)

Samo par mjeseci nakon proslave dvostrukog jubileja 80 godišnjice života i 55 godišnjice rada zaklopio je 22. V 1969. zauvijek svoje oči najveći jugoslavenski voćarski znanstvenik i stručnjak prof. inž. Josip Priol.

Još za života, u očima svih onih koji su ga osobno poznavali i pratili njegov rad, profesor Priol je bio nedostiživ uzor velikog radnika, fanatika svoje struke. To mišljenje ne dijele samo slovenski već i hrvatski voćarski stručnjaci, posebno oni iz poslijeratne generacije, jer je 55-godišnje plodno djelovanje profesora Priola našlo mnogo odjeka i u našoj republici.

Josip Priol je rođen u Morju kod Maribora 19. II 1889. kao sin seljačkih roditelja. Svoje stručno školovanje je započeo u Vinarsko-voćarskoj školi u Mariboru, a nastavio u Višoj voćarskoj u Klosterneuburgu u kojoj je 1914. i diplomirao. Godine 1921. na Agronomskom fakultetu u Zagrebu je položio kvalifikacijski ispit, a 1924. postao profesor. Aktivni rad profesora Priola započima na Voćarsko-vinogradarskom posjedu Podlehnik — Haloze odakle je ubrzo morao na talijansku frontu. Nakon završetka rata 1919. djeluje kao profesor Srednje vinogradarske škole u Mariboru sve do njenog preselenja u Bukovo (1928). Iza tog postaje ravnatelj dvogodišnje Vinarsko-voćarske škole Maribor od 1929 — 1941. kad ga okupatori premještaju u gospodarsku školu Grottenhof u Austriji. Nakon oslobođenja postaje ponovno ravnatelj dvogodišnje vinarske škole i načelnik Kmetijskog oddelka MLO Maribor da bi 11. X 1945. postao ravnatelj Instituta za voćarstvo. Godine 1952. dobiva stupanj znanstvenog suradnika, a 1964. stupanj znanstvenog savjetnika.

Teško je ukratko obuhvatiti opseg tog marnog učenjaka pa je u ovoj prilici najbolje poslušati što o njemu piše prof. F. Adamič u povodu njegove 80 godišnjice života u »Slobodnom kmetijstvu« od prosinca 1968.

»U svojoj dugogodišnjoj karijeri je bio profesor Priol jedna od najuglednijih osoba u voćarskoj struci u domovini i poznat širom svijeta. Svoju nabrazbu je stjecao na studijskim putovanjima po Engleskoj (1921), u ČSR-u (1926), Švicarskoj (1934), Italiji i Njemačkoj (1938), nastupao je na svjetskim kongresima i objavljivao svoje radove u domaćim i stranim publikacijama. Organizirao je Vinarsko-voćarsku školu i kasnije Institut za voćarstvo do međunarodnog glasa, odgajao i učio voćare, pčelare, stručne i znanstvene suradnike koji su nakon njegovog odlaska u mirovinu nastavili njegov rad.

Profesor Priol je naš učitelj, stručni pisac, znanstvenik i organizator na širokom radnom području. Na školi je predavao voćarstvo, pomologiju prerađivača voća, vrtlarstvo i pčelarstvo te započeo s opširnim pokusima suzbijanja voćarskih štetnika i bolesti. Na temelju vlastitih pokusa je napisao knjigu »Skropljenje sadnog drevja« (1937, 1940, 1948. i 1952. koja je bila prevedena i na hrvatski jezik Zagreb 1941). Proučavao je u nas raširene sorte, ispitivao i uvodio novije tuđe sorte među njima Mičurinove, Burbankove i druge; široki sortiment je bio početni materijal za križanje i uzgoj novih sorata jabuka i bresaka. Prvi u Jugoslaviji je uvezao M i druge vegetativne podloge, pro- učio izbor deblotvorca i posrednika.

U godišnjim izvještajima i u časopisu Sadjar in vrtnar je pisao o najrazličitijim načinima prerade i čuvanja voća, uvodio u praksu američki način pakiranja jabuka i krušaka te izradio idejne projekte za voćna spremišta u Mariboru i Lenartu.

Poseban spomen zaslužuje Priolov znanstveni rad kojeg je započeo u no- voj Jugoslaviji kao rukovodilac, istraživač i organizator rada u voćarstvu. Osobno je više od 10 godina obavljao križanje, uzgoj i selekciju sorata. Priolov delišes je savezna komisija za priznavanje sorata potvrdila godine 1967. Nova sorta je preuzeta u sortiment za Sloveniju. Sortu ispituju i u drugim republikama i u 12 evropskih i američkih država. Za nju je značajno da je otporna prema krastavosti i pepelnici i da je »spur tip«. Za opširnu »Biolo- giju cvatnje, oplodnje i rodnosti jabuka je godine 1951. dobio Kidričevu na- gradu itd.

Publicistički rad ovog plodnog radnika obuhvaća ove knjige i knjižice: Američki način sortiranja in vlaganja sadja (1926), Brezalkoholne sadje pi- jače (1928), Sadjarske zadruge (1929), Spravljanje in shranjevanje sadja (1929), 1939 i hrvatski prijevod (1947), Več koščičastega in lupinastega sadja (1934), Škropljenje sadnega drevja (4 izdanja i hrvatski prijevod (1941), Naj- važnije podloge za sadno drevje in njih vzgoja (1938), Ponašanje deblotvo- raca jabuka u rastilu (1952), Hormoni v sadjarstvu (1952), Škropilni poskusi za preprečavanje otpadanja plodov pri jablanah in hruškah (1952), Rezultati

za biološko zatiranje američkog kaparja (1957) i njegovo najveće djelo knjiga *Biologija cvjetja, oplodbe in rodnosti pri jablanah* (1956) koja je objavljena i na engleskom jeziku za SAD (1962). Pored navedenih radova profesor Priol je objavio brojne članke u časopisima: *Sadjar in vrtnar*, *Sadjarstvo*, *vinarstvo in vrtnarstvo*, *Naše gorice*, *Izveštaji vinarske i sadjarske škole*, *Kmetovalec*, *Poljoprivredni glasnik*, *Soc. kmetijstvo* i *Kmečki glas*.

S referatima je sudjelovao na voćarskim kongresima u Čačku (1932), Sarajevu (1935), u Mariboru (1937) i na međunarodno hortikulturnom kongresu u Berlinu (1938).

Priolov zadnji objavljeni rad je rasprava u austrijskom »Mitteilungen Obstbau und Früchteverwertung, Klosterneuburg 1957«: »Priol's Delicious ein jugoslawischer Sportyp«.

Za veliki rad kojeg je obavio, profesor Priol je još za života dobio brojna priznanja domovine među kojima se nalazi i orden Republike sa srebrnim vijencem.

Danas nakon njegove smrti, ovim spomen slovom pridružuju se poštivanju uspomene i djela pokojnog profesora Priola svi oni hrvatski stručnjaci koji su još prije rata pratili njegovo štivo, i kojima je on bio uzor i trajna moralna podrška u poslijeratnoj obnovi voćarstva u Hrvatskoj. Ime i djelo tog velikog radnika ostat će trajno u njihovom pamćenju.

I. M.